

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 567/2024-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Mgr. Petrom Miklóssym, advokátom, Hlavná 1221, Vráble, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/139/2022 z 26. júna 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím najvyššieho súdu, ktoré navrhla zrušiť, vrátiť mu vec na ďalšie konanie, a priznať náhradu trov konania v konaní pred ústavným súdom.

II.

Argumentácia sťažovateľky

2. Okresný súd Nitra rozsudkom pre zmeškanie č. k. 17C/51/2018-110 z 19. februára 2019 v spojení s opravným uznesením č. k. 17C/51/2018-163 z 23. marca 2021 zamietol žalobu sťažovateľky, ktorou sa proti žalovanému GREEN POINT, spol. s r. o., Farná 1545, Nitra, IČO 36 551 678, domáhala peňažnej náhrady za užívanie nehnuteľnosti z titulu užívania spoluvlastníckeho podielu sťažovateľky vo výške 2/3 k celku žalovaným ako podielovým spoluvlastníkom so spoluvlastníckym podielom vo výške 1/6 k celku. Rozsudok pre zmeškanie v neprospech sťažovateľky bol vydaný pre zmeškanie prvého nariadeného pojednávania podľa § 278 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

3. Sťažovateľka podala proti rozsudku pre zmeškanie č. k. 17C/51/2018-110 z 19. februára 2019 odvolanie podľa § 356 písm. b) CSP, argumentujúc nesplnením podmienok na jeho vydanie spočívajúcim v rozpore s § 299 ods. 1 CSP, a zároveň návrh na jeho zrušenie podľa § 277 ods. 2 CSP pre existenciu ospravedlniteľného dôvodu, ktorým bolo nesprávne zaznačenie si termínu pojednávania právnym zástupcom sťažovateľky. Okresný súd uznesením č. k. 17C/51/2018-166 z 23. marca 2021 zamietol návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, proti ktorému sťažovateľka podala odvolanie podľa § 365 písm. b), f) a h) CSP.

4. Krajský súd Nitra uznesením č. k. 5Co/96/2021-214 z 29. októbra 2021 odvolanie sťažovateľky proti kontumačnému rozsudku (v spojení s opravným uznesením) odmietol postupom podľa § 386 písm. c) CSP ako neprípustné z dôvodu, že ho nemožno posúdiť ako odvolanie smerujúce proti rozsudku pre zmeškanie odôvodnené tým, že neboli splnené podmienky na jeho vydanie. Napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 17C/51/2018-166 z 23. marca 2021 odvolací súd ako vecne správne potvrdil, keďže sťažovateľkou tvrdený dôvod zmeškania nariadeného pojednávania spočívajúci v nesprávnom zaznačení termínu právneho zástupcu sťažovateľky nemožno považovať za ospravedlniteľný (ďalej len „odvolacie konanie“).

5. Proti uzneseniu odvolacieho súdu o odmietnutí odvolania sťažovateľka podala dovolanie odôvodnené § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, o ktorom najvyšší súd rozhodol tak, že ho uznesením sp. zn. 5Cdo/139/2022 z 26. júna 2024 zamietol (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“). Prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP odôvodnila existenciou vady konania spočívajúcej v tom, že odvolací súd potvrdil správnosť rozhodnutia okresného súdu, ktorým zamietol návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, čo sťažovateľka pokladá za nesprávny postup, keďže existoval ospravedlniteľný dôvod, pre ktorý zmeškala nariadené pojednanie. Prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP odôvodnila tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola riešená. Právne otázky sťažovateľka identifikovala v potrebe posúdenia: (i) nemožnosti vydania rozsudku pre zmeškanie spotrebiteľa (§ 299 ods. 1 CSP) ako podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie, pre ktorej nesplnenie je možné tento rozsudok napadnúť odvolaním podľa § 356 písm. b) CSP, a (ii) sporu vedeného medzi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti o zaplatenie náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu (§ 137 ods. 1 Občianskeho zákonníka) ako spotrebiteľského sporu v zmysle § 290 CSP, ak spoluvlastník – fyzická osoba, požaduje zaplatenie náhrady od spoluvlastníka – podnikateľa, užívajúceho spoločnú nehnuteľnosť v rámci výkonu jeho podnikateľskej činnosti.

6. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP najvyšší súd uviedol, že sťažovateľka nesplnenie dôvodov na možnosť rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie odôvodňovala svojou pozíciou spotrebiteľky, argumentujúc tým, že § 299 ods. 1 CSP je negatívnou podmienkou na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Najvyšší súd konštatoval, že nie je dôvod odchyliť sa od záverov rozhodnutia odvolacieho súdu, ktoré považoval v celom rozsahu za správne a skonštatoval dostatočnosť vysporiadania sa so všetkými dôležitými okolnosťami prejednávanej veci vrátane vysporiadania sa s podstatnými argumentmi a námietkami strán sporu.

7. Vo vzťahu k dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd skonštatoval, že nesprávne zaznačenie si termínu pojednávania právnym zástupcom nemožno považovať za ospravedlniteľný dôvod, preto odvolacie konanie nebolo postihnuté namietanou vadou. Vo vzťahu k nálezu

Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 3143/2015 z 23. februára 2016, na ktorý poukazovala sťažovateľka, najvyšší súd odkazom na svoje rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 71/2018 uviedol, že pod ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu možno zahrnúť len rozhodnutia najvyššieho súdu. Z uvedeného dôvodu na uvedené rozhodnutie prihliadať nebude.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Sťažovateľka v podanej sťažnosti namieta porušenie ňou označených základných práv tým, že najvyšší súd nesprávne odmietol jej kritiku a napriek tomu, že neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie, jej odvolanie bolo odmietnuté ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné. Pokiaľ najvyšší súd napriek uvedenému dovolanie zamietol pre nepodložené uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dospel k nesprávnemu záveru.

9. Sťažovateľka ďalej namieta, že jej dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP bolo prípustné aj dôvodné. K naplneniu toho dovolacieho dôvodu došlo tým, že okresný súd nevyhovел návrhu sťažovateľky na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, hoci tu existoval ospravedlniteľný dôvod (nezavinená absencia sťažovateľky na nariadenom termíne pojednávania pre nesprávne zaznačenie termínu jej právnym zástupcom). Sťažovateľka zdôrazňuje, že kontumačný rozsudok je sankciou namierenou proti nej, a nie jej právnemu zástupcovi, a ňou popísané okolnosti mali mať za následok zrušenie rozsudku pre zmeškanie, pričom nevyhovenie návrhu na jeho zrušenie predstavuje vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP.

10. Sťažovateľka ďalej v tejto súvislosti argumentuje aj tým, že v konaní bola aktívna, komunikovala so súdom aj protistranou a s odkazom na nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 3143/2015 z 23. februára 2016 kontumačný rozsudok vydaný byť nemal, keďže pre jeho vydanie neboli splnené podmienky.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Ústavný súd v úvode zdôrazňuje, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

12. Ústavný súd k vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už skôr judikoval, že formuláciou čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise vyjadril zhadu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. V nadväznosti na uvedené ústavný súd skúmal, či sa najvyšší súd odchýlil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu s ústavou a dohovorom. Na účely posúdenia ústavnej sťažnosti

sťažovateľky sa ústavný súd podrobne oboznámil tiež s obsahom odôvodnení súdov prvej a druhej inštancie, a to v súlade so svojim ustáleným právnym názorom, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože tieto konania z hľadiska ich predmetu tvoria jeden celok.

14. Podstata argumentácie sťažovateľky v časti namietanej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP je založená na tom, že po vydaní kontumačného rozsudku podľa § 278 CSP mal byť tento zrušený na základe návrhu sťažovateľky pre existenciu ospravedlniteľného dôvodu, za ktorý sťažovateľka považuje chybné zaznačenie si termínu pojednávania jej právnym zástupcom, v dôsledku ktorého sa na nariadený termín nedostavili ani sťažovateľka, ani jej právny zástupca.

15. Podstata argumentácie sťažovateľky v časti týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia [§ 421 ods. 1 písm. b) CSP] sa týka posúdenia § 299 ods. 1 CSP ako negatívnej podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie umožňujúcej podanie odvolania podľa § 356 CSP z dôvodu, že konanie, v ktorom sa sťažovateľka ako fyzická osoba domáha náhrady za užívanie spoluvlastníckeho podielu iným spoluvlastníkom – podnikateľom, nad rámec rozsahu jeho spoluvlastníckeho podielu, je spotrebiteľským nárokom s následnou aplikáciou § 290 a nasl. CSP.

16. Po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a jej prílohami ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd sa so sťažovateľkou uplatnenými dovolacími dôvodmi vysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom.

17. Kľúčovým v prejednávanej veci bolo posúdenie, či predmetný spor je spotrebiteľský. Tu ústavný súd zdôrazňuje, že s otázkami vymedzenými sťažovateľkou sa vyčerpávajúco vysporiadal už odvolací súd, ktorý jasne vysvetlil, prečo vzťah medzi sťažovateľkou a žalovaným nie je spotrebiteľským. Posúdenie charakteru daného konania ako spotrebiteľského sporu odvolacím súdom bolo v odvolacom konaní predmetom predbežného posúdenia. Keďže odvolací súd predmetné konanie nepovažoval za spotrebiteľský nárok, uzavrel, že vydaniu rozsudku pre zmeškanie nemohla táto okolnosť brániť. Keďže sťažovateľka neargumentovala nesplnením niektorej podmienky podľa § 278 CSP, odvolanie bolo ako neprípustné odmietnuté s poukazom na osobitnú úpravu prípustnosti odvolania proti rozsudku pre zmeškanie [§ 356 písm. b) CSP] oproti všeobecnej úprave prípustnosti odvolania proti rozsudku (§ 355 ods. 1 CSP).

18. Zdôvodnenie správnosti tohto postupu odvolacím súdom dovolací súd zhrnul v bodoch 16.1 a 16.2 napadnutého rozhodnutia, pričom sa vyjadril k relevantnej argumentácii sťažovateľky a s touto sa náležite vysporiadal. Nesprávnosť názoru sťažovateľky týkajúceho sa jej postavenia ako spotrebiteľky je podľa názoru najvyššieho súdu daná legálnou definíciou spotrebiteľskej zmluvy, ako aj účelom právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa. Podľa názoru najvyššieho súdu spoluvlastnícky vzťah medzi stranami sporu vylučuje postavenie sťažovateľky ako spotrebiteľky a na uvedenom závere by nič nemenila ani existencia nájomnej zmluvy pre absenciu dodania tovaru, výrobku či služby zo strany žalovaného, resp. jeho právneho predchodcu sťažovateľke.

19. Ústavný súd považuje predmetné závery dovolacieho súdu za ústavne udržateľné. Rozhodujúcim v danej veci je, že nosná argumentácia sťažovateľky spočívajúca v tvrdenom spotrebiteľskom charaktere konania, ktorý sťažovateľka klasifikovala ako negatívnu podmienku vydania rozsudku pre zmeškanie (§ 299 ods. 1 CSP), brániacu jeho vydaniu, bola predmetom

prieskumu odvolacieho súdu. Skúmanie tvrdenej povahy predmetu konania ako predbežnej otázky, a nie ako meritórnej otázky negatívnej podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie, ústavný súd považuje v ústavnoprávnej rovine za udržateľné, hoci zastáva názor, že procesne aprobovaným riešením v prejednávanej veci po pozitívnom závere o tom, že o spotrebiteľský nárok nejde, mal byť postup podľa § 387 ods. 1 CSP, ktorým by odvolací súd rozsudok pre zmeškanie ako vecne správny potvrdil.

20. Z dikcie § 356 písm. b) CSP je totiž zrejmé, že podmienkou prípustnosti odvolania proti rozsudku pre zmeškanie nie je preukázanie existencie nesplnenia niektorej z podmienok na jeho vydanie, ale postačuje len produkovanie odvolacej argumentácie odvolateľa tvrdiaceho nesplnenie niektorej z podmienok vydania tohto druhu rozsudku. Uvedené ústavný súd vyvodzuje porovnaním znenia § 356 CSP s § 420 CSP, keď z dikcie daného ustanovenia je zrejmé, že dôvodnosť dovolania pre existenciu niektorej vady zmätočnosti je jednou z podmienok samotnej prípustnosti dovolania. Pokiaľ existencia tvrdenej vady zmätočnosti v dovolacom konaní nie je preukázaná, dovolací súd postupuje podľa § 447 písm. c) CSP a dovolanie napriek realizácii meritórneho prieskumu odmieta. Ekvivalentným k posudzovanému § 356 písm. b) CSP je dikcia § 421 CSP, ktorý medzi podmienku prípustnosti dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia neradí jeho dôvodnosť, t. j. preukázanie nesprávneho právneho posúdenia, a pre prípustnosť dovolania z tohto dôvodu dovolateľovi postačuje nesprávne právne posúdenie [ku ktorému došlo v niektorej z judikatúrnych situácií podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) alebo c) CSP] len tvrdiť. Pokiaľ sa dovolateľom tvrdené nesprávne právne posúdenie nepreukáže, o podanom dovolaní sa rozhodne postupom podľa § 448 CSP tak, že bude zamietnuté.

21. Ústavný súd však zdôrazňuje, že ani posúdenie § 299 ods. 1 CSP ako negatívnej podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie by právne postavenie sťažovateľky nezmenilo, a to z rozhodujúceho dôvodu – sťažovateľke neprislúcha status spotrebiteľky, s čím sa ústavný súd stotožňuje. Pre absenciu argumentácie sťažovateľky týkajúcej sa nesplnenia inej podmienky vydania rozsudku pre zmeškanie (§ 278 CSP) chýbal priestor na realizáciu ďalšieho meritórneho prieskumu a odvolací súd by rozsudok pre zmeškanie v konečnom dôsledku ako vecne správny potvrdil. Ani procesným rozhodnutím o podanom odvolaní sťažovateľky, одобreným najvyšším súdom napadnutým rozhodnutím, však sťažovateľka na svojich právach žiadnym spôsobom neutrpela.

22. Pokiaľ ide o posúdenie tvrdenej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP dovolacím súdom, ktorá mala spočívať v existencii ospravedlniteľného dôvodu, za ktorý sťažovateľka označila chybné zaznačenie si termínu pojednávania jej právnym zástupcom, v dôsledku ktorého nariadený termín sťažovateľka a jej právny zástupca zmeškali, ústavný súd nevzhladol pri zhodnotení posúdenia tohto dôvodu ako neospravedlniteľného možnosť porušenia sťažovateľkou označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. Sťažovateľkou uvádzaný dôvod je rýdzo subjektívneho charakteru, ktorý nemožno podradiť pod náhle a objektívne príčiny majúce za následok ospravedlniteľné zmeškanie nariadeného pojednávania. Uvedená skutočnosť má relevanciu len v rámci vzťahu medzi sťažovateľkou ako klientkou a advokátom ako jej právnym zástupcom na základe zmluvy o poskytovaní právnej služby, s dôsledkami „navonok“ zaťažujúcimi sťažovateľku ako stranu sporu. Ústavnú sťažnosť sťažovateľky preto ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol.

23. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. novembra 2024

Peter Molnár
predseda senátu